

Redt de makerspace de openbare bibliotheek?

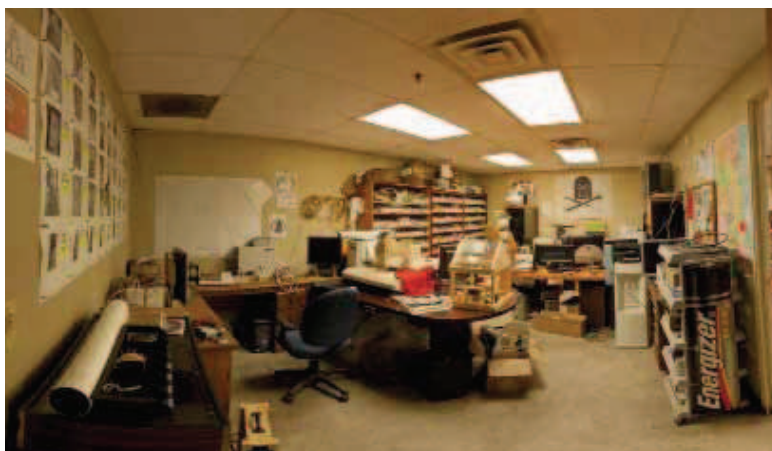
Rien Emmerly

Technologische vooruitgang krijgt vaak het verwijt dat het de wereld kouder maakt. De digitale revolutie zou mensen virtueel verbinden, maar ook sociaal isoleren. Ontegensprekelijk bedreigt ze ook het papieren boek en de klassieke rol van de openbare bibliotheek. In de bestaande mediatheken zit bovendien “iedereen naar zijn eigen toestelletje te staren”, naar de woorden van een bibliothecaris in het vorige META-nummer. *Makerspaces* hopen deze clichés te ontcrachten, maar kunnen ze ook de bib redden?

Timelab (Gent), FabLab. iMAL (Brussel), BUDA::lab (Kortrijk), FabLab Genk. De voorbije jaren schieten in verschillende Vlaamse steden zogenaamde *makerspaces* als paddestoelen uit de grond. *Makerspaces*, *fab labs*, en de onheilspellender klinkende varianten *hackerspaces* of *hacklabs*: het zijn plaatsen waar mensen met een gemeenschappelijke interesse in informatica, technologie, kunst of andere creatieve

disciplines elkaar ontmoeten, kennis en expertise uitwisselen en samenwerken. Deze innovatieve laboratoria hebben de bedoeling om individuele creativiteit om te buigen naar gedeelde kennis en gemeenschappelijke praktische expertise. Ze kaderen in de opkomst van de “maker”-subcultuur, een eigentijdse technologische versie van de ambachtelijke do-it-yourself-beweging (DIY). De meeste ruimtes voorzien een combinatie van opensourcesoftware (vaak autonoom ontwikkeld in *hacklabs*) en computergestuurde opensourcehardware die niet in massaproductie bestaat, zoals lasercutters en 3D-printers. Over de hele wereld bestaan al meer dan duizend *makerspaces* — soms binnen scholen of universiteiten, soms gefinancierd met gemeenschapsgeld, soms privaat gefinancierd door lidgelden of *crowdfunding*. Dat de populariteit groeit, blijkt nog het best uit de commercialisering van het concept door de Amerikaanse keten TechShops.

De keynote op de recentste virtuele conferentie van de American Library Association droeg als titel *‘What’s a Makerspace and Why Should Libraries*

Een *makerspace* in de bibliotheek van Milwaukee (USA).

Care?’. Er is weinig discussie over het feit dat de experimentele kennisverwerving in *makerspaces* wonderwel aansluit bij de trend naar meer praktijkgericht onderwijs, inspelend op de bestaande interesses en affiniteiten van studenten. Bovendien valt steeds vaker te horen dat de globalisering ervoor zorgt dat ondernemerschap, creativiteit en innovatie de nieuwe fundamenten worden van onze toekomstige high-tech economie. School-, hogeschool- en universiteitsbibliotheken lijken dan ook logische plekken om *makerspaces* te integreren.

Maar horen zoemende 3D-printers ook thuis in de openbare bibliotheek? Het *Public Library Manifesto* van UNESCO definieert die bibs als democratiserende voorzieningen die informatie leveren om alle burgers in staat te stellen een actieve rol te spelen in de samenleving. Boeken waren eeuwenlang de belangrijkste instrumenten van kennisverwerving, maar de informatie die ze bevatten is in toenemende mate digitaal of online beschikbaar. Als de kennisnaden van het publiek veranderen, moet de bibliotheek daar op inspelen om ook in de toekomst dat doel te bereiken.

PARTNERSCHAPPEN

Openbare bibliotheken kunnen, gezien het voortschrijdende succes van e-books en digitalisering, in de toekomst mogelijk ruimte creëren voor een democratiserende *makerspace*. Veel meer dan een kamer, een annex of zelfs een container op de parking is niet nodig. Een optie zijn ook partnerschappen met onafhankelijke *makerspaces* op zoek naar geschikte ruimte, want labs hebben nood

aan een eigen DIY-bibliotheek. Indien 3D-prints nog een stap te ver zijn, kunnen openbare bibliotheken mogelijk toch *makerspaces* opstarten die dichter aanleunen bij hun gevestigde kernactiviteit: creatief schrijven, illustratie, druktechnieken of boekrenovatie. Amerikaanse openbare bibliotheken die het concept omarmd hebben, hopen uit een aandeel in de verkoop van de creatieve output die onder hun dak tot stand komt zelfs nieuwe inkomsten te genereren.

De drempels van de huidige *makerspaces* in Vlaanderen, veelal geïntegreerd binnen hogere onderwijsinstellingen en ‘elitaire’ kunstencentra, zijn veel hoger dan die van de gemeentelijke bib. Ook commerciële TechShops zouden slechts het segment van de bevolking bereiken dat over voldoende letterlijk, sociaal en intellectueel kapitaal beschikt. Het lijkt erop dat openbare bibliotheken met *makerspaces* een valabel alternatief voorhanden hebben om hun maatschappelijke informatieopdracht te blijven vervullen, en hun toekomstige relevantie te verzekeren. ■

Foto: Pete Prodoehl. www.flickr.com/photos/raster/.